اختر

مطبعه و اداره خانهٔ ﴿ اختر ﴾
در خان والده در دائرهٔ مخصوصه است
درکارهای متعلق باداره به آقا محمد طاهر
رجوع میشود ٠
اسامیٔ وکلای کرام در ممالك دور و نزدیك
کاهی درصفحهٔ آخرین نکاشته خواهد شد ٠
روزچهارشنبه ۲۸ جمادی‌الاولی سنه ۱۲۹۸
۱۵ نیسان رومی و۲۷ ماه اوریل ۱۸۸۱

﴿ تعرفهٔ بدلات سالیانه ﴾
دارالسعادهٔ اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیکر ممالك محروسهٔ عثمانیه ۷۵ قروش صاغ
ممالك محروسهٔ ایران ۲۵ قران
ممالك هندوستان و بنادر ۱۵ روپی نقره
ممالك روس وقفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالك اروپ و عربستان ۲۵ فرانك
یك نسخه ۶۰ پاره است
اجرت پوست همه جابعهدهٔ اداره است ٠

﴿ این نامه ازهر کونه وقایع و اخبار و از سیاسیات و پولیتیك و علم و ادب و دیکر منافع عامه سخن می کوید ٠ هفتهٔ یکبار طبع می‌شود ٠ اوراق ﴾
﴿ و نوشتجات سود مند را بامتنان می پذیرد ٠ درنوشتن کاغذهایی که ازخارج میرسد اداره آزاداست ٠ کاغذی‌را که نوشته نمی شود ﴾
﴿ صاحبش نباید استرداد بکند ٠ کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهدشد ٠ ﴾

تلکرافها

﴿ از پاریس ۲۰ جمادی‌الاولی ﴾ امروز کونفرانس توحید مسکوکات باز کردید ٠ پانزده دولت درانعقاد کومیسیون مذکور همراهی کرده‌اند ٠

﴿ از اتن ۲۱ جمادی‌الاولی ﴾ هیئت سفرای دولتهای بزرك دیروز اجتماع نموده برای کاغذ حکومت یونان که در باب مسئلهٔ حدود نوشته است مشترکا جوابنامهٔ ترتیب دادند ٠ جوابنامهٔ مذکور دیروز از جانب هیئت سفرای مشارالیهم امضا کرده شده امروز بحکومت یونان تبلیغ خواهدشد ٠

﴿ ازلندن ایضاً ﴾ لوردبیکونسفیلددرحالت نزع خیلی راحت بود درنهایت آسانی مانند اینکه بخواب رفته است تسلیم روح نمود ٠

ازجهت وفات این شخص بزرك تاسف فوق العاده بطور عمومی دیده میشود ٠ همهٔ روزنامهای انکلستان بهرمسلك که بودند ازوفات مشار الیه اظهار تاسف میکنند ٠ مخارج رسم تشییع جنازهٔ مشار الیه ازجانب حکومت داده خواهدشد ٠ مظنون است جنازهٔ مشار الیه درقبرستان (وستمنستر ابی) که مخصوص اکابر انکلستان است دفن کرده شود ٠

﴿ از پترسبورك ایضا ﴾ در شهر (کیو) روس یك مطبعهٔ پنهانی را که واسطهٔ طبع وانتشار نوشتجات نهیلیستی بود از جانب ضابطه پی برده شده است ٠ (مسیو ابازه) مدیر مطبوعات عزل کردیده بجای او (مسیو ویازنسکی) معین کردیده است ٠

﴿ از اتن ۲۲ جمادی‌الاولی ﴾ مسیو کوموندروس رئیس وزرای یونان جوابنامهٔ هیئت سفرای دولتهای بزرك‌را که مشترکا نوشته بودند کرفته ولی درجوابنامهٔ مذکور در باب وضع ملت روم خارج ازحدود یونان که حکومت مشارالیها درکاغذ مورخ ۱۲ اوریل درآنباب مفصیلی نوشته بود ابدا جوابی نبوده است ٠ بنابراین مسیو کوموندروس ازعدم جواب سفرا دراینباب اظهار تاسف نموده است ٠

مسیو کوموندروس در باب جواب کاغذ مشترك تازهٔ هیئت سفرا مطالعات حکومت یونان‌را تحریرا بیان خواهد نمود ٠

﴿ ازجزایر ۲۰ جمادی الاولی ﴾ روز شانزده هم همین ماه فرنکی در پیشکاه جزیرهٔ (تبارك) بکشتیٔ جنکی (هین) نام فرانسه کلوله انداخته شده بود ٠ درثانی بتحقیق پیوسته است که مرتکبین این عمل عساکر تونس بوده‌است ٠

﴿ ازجزایر ایضاً ﴾ هرکاه درتونس شورش واقع شده حالات ناکوار بظهور برسد حکمران تونس ووزرای اومسؤل خواهندبود ٠ حکومت فرانسه فورا جزیرهٔ تبارك‌را استیلا خواهد کرد ٠

﴿ ازازمیر ۲۱ جمادی‌الاولی ﴾ دیروز طرف مغرب درقصبهٔ (چشمه) (ازمضافات ساقز است) زلزلهٔ سختی شده پس اززلزله طوفان تندی برخواسته است ٠

﴿ ازاتن ایضاً ﴾ ازجانب دولت یونان (مسیو جنادیوس) که پیشتر درلندن سمت مصلحتکذاری داشت بجای مسیو کوموندروس بسفارت اسلامبول معین کردیده‌است ٠

سفیرمشارالیه امروز ازاتن بعزم اسلامبول حرکت نموده‌است ٠

﴿ ازنیورك ایضاً ﴾ وجه اعانه که برای مصیبت زدکان جزیره ساقز جمع آوری میشود تادیروز طرف مغرب بمبلغ هفتهزار و یکصد ودوازده (دولار) رسیده‌است ٠

﴿ از اتن ۲۲ جمادی‌الاولی ﴾ امروز مجلس وکلا منعقدشده مذاکرات تاچهار ساعت طول کشید ٠ جواب کاغذ مشترك هیئت سفرا مقررشد فردا داده‌شود ٠

بموجب خبرهایی که ازحدود رسیده است درمیان عساکر یونان بمناسبت پذیرفته شدن تکلیف دولتها درباب قطع وفصل حدود انقلاب بزرکی حاصل کردیده‌است ٠

ازسلانیك خبر رسیده‌است که ٠ درموقع (اسقوپیا) که‌درارناؤدستان واقع است جنك قراولی اتفاق افتاده‌است والی‌سلانیك برای اعادهٔ آسایش چند فوج ازعساکر عثمانی‌را باآنجا کسیل نموده است ٠

ورود (مسیو کلارفورد) سفیرتازهٔ نکلستانرا باتن برای فردا انتظار کشیده میشود ٠

﴿ از راکوزه ایضاً ﴾ جناب درویش پاشا باافواج چند ازعساکر عثمانی بقصبهٔ (پرزرین) واردکردیده‌است . مشارالیه برای اعادهٔ آسایش درمواقع (اپیك) و (پلاتنه) و(یاقوه) ماموراست . پس ازآن برای کرفتن علی پاشا که از رؤسای ارناؤد است به(غوسینه)عزیمت خواهدنمود . ونیز درباب اجتماع کومیسیون مختلط تحدید حدود قره طاغ تدابیرلازم‌را بکار خواهدبرد . جناب‌عبدی پاشا کوماندان اشقودره چهار فوج از عساکر عثمانی‌را به(غوسینه) روانه‌داشته‌است .

﴿ ازلندن ۱۳ جمادی‌الاولی ﴾ رسم‌تشییع جنازهٔ لورد بیکونسفیلد روزسه شنبهٔ آینده که‌بیست وششم همین ماه اوریل فرنکی است در(حوقهندن) بعمل آورده خواهدشد .

مسدر کلادستون مبلغ پنجاه لیرا از کیسهٔ خودبه بیچارهکان جزیرهٔ قبریس اعانه داده ونیز قرارداده‌است که‌معادل دویست‌لیرا هم‌ازصندوق مخصصات علیا حضرت ملکهٔ انکلستان که‌مخصوص فقرا است داده‌شود .

﴿ ازپشته‌ایضاً ﴾ رودخانهٔ (نیس)دیروز طغیان‌نموده دوقریه وخیلی اراضیٔ خالیه‌را فرا کرفته است . شهر (زجه‌وین) را نیز بیم ازاسیلای آب است .

﴿ ازاتن ۲٤ جمادی‌الاولی ﴾ دربارهٔ وزیرجنك تازه امروز رسم تحلیف بعمل آورده شد . مسیوکوموندروس جواب کاغذ مشترك دولتهارا تاروز چهارشنبهٔ آینده (امروز) تاخیر داده‌است .

﴿ ازاتن ۲٦ جمادی‌الاولی ﴾ مسیو کوموندروس امروز صبحی‌به (پوروس)عزیمت نموده‌است روز چهارشنبه ازآنجا برکشته‌جواب کاغذ مشترك دولتهارا اعطا خواهدنمود .

﴿ از تونس ۲۵ جمادی‌الاولی ﴾ مسیو روستان قونسل فرانسه بحکومت تونس اظهار کرده‌است که . برای نکاهداریٔ آسایش تونس ازواپور دولت فرانسه که مامور بحمیت قونسلخانه است یکدسته از عساکر فرانسه بادوعراده توپ بتونس‌آورده‌شود . ولی‌حکومت‌تونس‌این‌تکلیف قونسل مومی‌الیه را نپذیرفته‌است .

﴿ ازلندن ۲٦ جمادی‌الاولی ﴾ روزیکشنبه طرف عصرنعش (لوردبیقونسفیلد)را ازکوچهٔ (کوزرن‌استریت) به(هوکندون) نقل داده شد . فردارا رسم تشییع جنازه بعمل خواهد آمد . وصیت خود لورد متوفا مانع ازدفن اودرقبرستان (وستمنستر) کردید . ولی‌متصوراست که‌برای‌ابقای نام مشارالیه درقبرستان مذکور هیکلی (مجسمهٔ) ساخته‌شود .

داخلیه

درباب مسئلهٔ تونس از جانب‌بابعالی‌مقرربود که‌برای‌دولتهای بزرك‌یکقطعه تحریرات عمومی‌نوشته وفرستاده شود ایزوزها مطالب تحریرات بحیز ختام‌رسیده احتمال میرود درظرف‌همین دوسه روز فرستاده‌شود .

سعادتمآب ولی رضا پاشا که پیشتر درهنکام آمدن (پرنس ردولف) ولیعهد دولت اوستریا بزیارت قدس‌شریف ازجانب دولت‌علیهٔ عثمانی مامور باستقبال ولیعهد مشار الیه شده بقدس شریف رفته بود ماموریت‌خودرا انجام داده روز دوشنبهٔ کذشته بپایتخت معادت واردکردیده‌است .

جناب دولتمآب عاصم‌پاشا وزیرخارجیه پس ازکرفتن کاغذ مشترك هیئت سفرا که‌درباب مسئلهٔ حدود یونان داده‌اند اظهار داشته‌است درصورتیکه مقاوله‌نامه یاقرارداد قطعی درباب تعیین حدود داده‌شده پذیرفته کردید آنوقت ازجانب بابعالی درباب اجرای مواد قرارداد کومیسرها معین‌شده بقطع وفصل مسئله پرداخته خواهدشد . این‌بیانات وزیرمشارالیه درنزد سفرا موجب تاثیرخوبی کردیده‌است .

بسعادتمآب محمدپاشا از یاوران (اجودان) اعلاحضرت پادشاهی رتبهٔ رفیعهٔ فریقی‌توجیه فرموده‌شده‌است .

اخباربامهٔ (الجوائب) که از بیست ویکسال باینطرف دراسلامبول بلغت‌عرب طبع ونشرمیشد از جانب ادارهٔ مطبوعات بکلی لغو وابطال شده است . سبب‌ابطال اخبارنامهٔ‌مذکور کویا بجهة نوشتن پاره مقالات برضد دولت علیهٔ عثمانی بوده‌است .

دیروز ورقهٔ بامضای ۱۰۰۰۰۰م برای درج شدن دراختر باداره رسیده درورقهٔ‌مذکور درباب حسن انتظام کارهای جنرال قونسلکری ایران ونیکیٔ جریان‌محاکمات‌تبعه شرحی نوشته‌ودراینباب دلائل‌کافی نیز آورده ازکمال‌غیرتمندی‌و وطن‌پرستی ازاقدامات معدودی مردمان مغرض یاوه‌کوی که برضد قونسلخانه بکارمی‌بردند اظهار تاسف‌نموده بود . حقیقت ازدرجهٔ حقکوئی وغیرتمندی وملت‌خواهی صاحب‌ورقه اظهار تشکر نموده از درج کردن ورقهٔ مذکور بمناسبت اینکه موقع آن کذشته‌حقیقت‌مطلب‌نیز درنزد همهٔ‌ملت ایران ودیکران‌واضح‌وآشکاراست‌صرف‌نظرکردیم .

برای‌هجرت کنندکان اهالی‌جزیرهٔ ساقز که از صدمهٔ زلزله آواره مانده درکمال پریشانی ترك دار ودیار میکنند جناب دولتمآب مظهر پاشا امین شهر (بیکلر بیکی) لایحهٔ ترتیب داده ودرآن‌نوشته بوده‌است که‌مهاجرین‌درانتخاب اسلامبول وازمیر وردوس‌برای‌اقامت‌مختاربا‌شنددرصورت‌انتخاب یکی ازاین سه جا محارج حمل ونقل آنان از جانب حکومت‌سنیه داده‌شود .

روزنامهٔ (لاترکی) میکوید . درکاغذیکه ازسلانیك بمارسیده‌است درباب‌شورش‌ارناؤدستان ونتائجی‌که ازاقدامات جناب درویش پاشا حاصل شده‌است تفصیلات ذیل نوشته بوده‌است .

ازهیئت اتحاد ارناؤدستان بجز ازرؤسایی که در(یاقوه) و(پرزرین)هستندهمکی عرض‌اطاعت وانقیاد نمودند . چون‌رؤسای‌مومی‌الیهم‌ازاطاعت امتناع ودرمخالفت اظهار اصرار میکنند بنابراین جناب‌درویش پاشا ناچارشده‌است آنانرا بهروسیله که ممکن‌است داخل دائرهٔ انقیاد واطاعت‌نماید .

بموجب خبرتلکرافی مورخ ۲۰ ماه اوریل فرنکی ازسلانیك نوشته‌اند .

امروز جناب درویش‌پاشاارناؤدهای پرزرین ویاقودرا غالب آمده موقع (استیو) را ازآنان ضبط نموده‌است . جمعیت شورشیان ازهم پاشیده فرار نموده است . جناب درویش پاشا درصدد حرکت بجانب (پرزرین) است .

روزنامهٔ مذکور ازقول وقایع نگار سلانیك درباب وضع حاضر ارناؤدستان تفصیل ذیل‌را بموجب کاغذیکه ازموقع (ریسویچ) نام داشته است‌مینویسد .

دیروز درحالتیکه هوا خیلی بدبود باینجا (ریسویچ) وارد شدم . چون آزمدت پنج روز باینطرف متصل بارش میآید زمین بدرجهٔ نمناك است که کل ولای تازانوی آدم میرسد . هنوز کوهها نیز بابرف مالامال وکویااول‌موسم زمستان است .

مقام اردوی عساکر شاهانه بمسافت‌نیم ساعت دور ازمحل ایستادن راه‌آهن است . جمعیت اردو پانزده‌هزارنفر پیاده ویك تیپ سواره ودارای دوازده عراده توپ (کروپ) میباشد.

جناب درویش پاشا خودنیز دراردوگاه ودرزیر چادر اقامت دارد . پاشای مشار الیه بجمیع مشغت که‌بافراد لشکردرزیرچادر واردمیآید اشتراك نموده است مشار الیه همراهی نمودن بمشغت عساکررا که‌در بارهٔ مشارالیه اطاعت فوق‌العاده دارند برتغییر مکان واستراحت نفس ترجیح داده‌است . پاشای مشارالیه یك‌دقیقه آرام نیستزیرا علاوه برتمشیت‌مصالح‌ارناؤدستان نظارت بکارهای عمدهٔ چند ولایت‌رانیز درعهده دارد . این‌مختصری از وضع حاضر آنسامان است .

ارناؤدهایی‌که داخل هیئت اتحادی هستند از وقوعات (اسکوب) متاثر گردیده بعزم قطع کردن راه‌آهن وکرفتن کذرکاههای عمده بموقع (قاچانیك) عزیمت نمودند .

ارناؤدها درحالتیکه فوج فوج در حرکت بودند جناب‌درویش پاشا پیش ازوقت باسکوب رسیده عساکر شاهانه‌را که درآنجا بودند بموقع (ریسویچ) حرکت‌داده‌مانع‌ازتصورات‌ارناؤدها گردید . چون ارناؤدها از ورود جناب‌درویش پاشا ومقدار عساکر او اطلاع درست نداشتند این‌است که تصور نموده بودند اردورا محاصره نمایند وبهمین‌ملاحظات‌بقدرچهارهزار ازارناؤدها بموقع (لپلیان) عزیمت نمودند که در آنجا باهمشهریهای خودشان یکی‌شده ازسمت چپ‌راه آهن بموقع (قاچانیق) آمده همچنین بقدر چهار پنجهزار نیز ازطرف دست‌راست راه‌آهن درآمده میخواستنداردورا محاصره‌نموده درمیان (اسکوب) و(سلانیك)مانع مخابرات‌شده قصبهٔ (متروبچه)را نیز ازآنجاهاجدا بکنند . ولی پاشای‌مشار الیه ازاقدامات وتصورات آنان اطلاع حاصل نموده فورا حاجی عثمان پاشا را بکوماندانیٔ دوفوج ازعساکر شاهانه ودوعراده توپ بموقع قاچانیق روانه داشته دستورالعمل دادکه هرکاه ارناؤدها مقاومت‌نمایند توپهارا بآتش افشانی حکم بدهد . ودوفوج نیز بهمین دستورالعمل بجانب پرشتنه کسیل‌نموده یك فوج‌را هم برای‌بستن راه‌ارناؤدها بواسطهٔ راه‌آهن بموقع (لپلیان) روانه‌داشت . ازاین‌حرکات مؤثر نتایج خوب حاصل کردید . جمعیت شورشیان‌که عزیمت (قاچانیق)را داشتند امیدوار بودند که ازشورشیان (پرشتنه)نیز بکمك آنها خواهند رسید آماده مقاومت بودندکه‌حاجی عثمان‌پاشا توپهارا آماده آتش‌فشانی‌نمود . دراین اثنا ارناؤدها خبردارکردیدندکه پاشای مشارالیه درصورت مقاومت توپهارا سرکرم آتش‌فشانی خواهد نمود بتعجیل تمامتر روی بکریز نهادند عساکر شاهانه قدری آنانرا تعقیب نمودند . درموقع (پرشتنه) نیز وقوعات مثل این شده است .

اکنون بقدر ششهزار نفر از ارناؤدها درمسافت سه‌ساعت دورتراز عساکرشاهانه‌جمع کردیده ودرکار خودشان بحیرت اندر شده اند . چون جناب درویش‌پاشا پیشتر اخبار وباد آوری نموده‌است که‌درصورت مقاومت ارناؤدها خود ناچار ازاجرای حرکات وتدابیرسخت خواهدشد بنابراین رؤسای (متروبچه) و (یکی‌بازار) ورضابیك نام ازمعتبران (پرشتنه) باسایر معتبران (ایك) و (دبره) و (قلقان دلن) اظهار انقیاد واطاعت نموده‌اند . ولی رؤسای (پرزرین) و (یاقوه) هنوز درمخالفت وعدم اطاعت عناد واصرار دارند .

جناب درویش‌پاشا دربارهٔ مخالفت کنندکان چندروزی بصبروتأنی رفتارخواهدنمود ومظنون است که‌شورش دراین نزدیکی برداشته‌شود .

(قوپرافندی) کومیسرراه آهن بموجب احضار جناب درویش پاشا باردو آمده‌است . بسلانیك بتازه‌کی پنج فوج عسکر وارد کردیده دوفوج ازآنها باسکوب فرستاده شده‌است .

دراین حوالی‌محصولات خیلی‌فراوان‌است.

ازجانب جناب دولتمآب محمد صادق پاشا والی تونس درباب لشکرکشی دولت‌فرانسه‌بحدود تونس بیانامهٔ بقونسلهای دولتهای المان واوسترپا وانکلیس وایتالی وروس داده‌شده‌است که ذیلا ترجمهٔ آن نوشته میشود .

﴿ ترجمهٔ بیانامه ﴾

درحوالیٔ (رغبه) درمیان عشایر تونس وجزایر پارهٔ زد وخورد ودزدی وراهزنی‌وقوع یافته قفرات‌را بجانب ماعرض واشعار نمودند بنابراین فورا بامامورین‌فرانسه دراینباب برای منع این حرکات موافق قواعدی که درمیانمان جاری است آغاز بمذاکرات نموده برای تحقیق مطلب مامورین‌مخصوص نیز بآنجا فرستاده شد ولی پس ازروانه شدن مامورتحقیق درمیان ما ومامورین‌فرانسه ایتلاف‌افکار حاصل‌نشد مامور فرانسه دوبار برای مذاکرات مطلب دعوت شده درهردو بار عذر آورده کاهی ازنامزاجیٔ خود وکاهی ازنبودن دستورالعمل مذاکرات این مطلب ازمذاکرهٔ امتناع نموده دعوت مارا اجابت نکرد . درآن اثنا درمیان عشیرت (کرومیر) تونس و بعض عشایر جزایر پارهٔ وقوعات ناکوار بظهوررسید . وقوعات‌مذکور بسبب قرب مکان هرکاه هردو عشیرت تابع یکدولت باشندنیز بظهور تواند رسید بعلت اینکه این‌وضع وعادات درمیان عشایر طبیعت مخصوصی است . حال آنکه بمجرد ورود این خبر برای اعادهٔ آسایش وتحقیق مطلب مقداری ازعساکر سواره‌را بامامور مخصوصی بانجا فرستاده پیغام دادیم هرکاه همسایهای‌ما حدودرا تجاوز نموده درصدد تعرض آنان برآیند باز خودداری نموده بمقابلهٔ آنان نپردازند . لهذا بورود مامور وعساکرما عشایر مذکوره پیغام مارا اطاعت نموده بیان کرده بودندهرکز بحرکاتی که‌مخل‌آسایش باشد اقدام ننمایند . بنابراین ازاین مراتب مارا بواسطهٔ مامورین ما آکاهی حاصل‌آمد .

حال‌آنکه این‌تدبیرراهم کافی‌ندیده‌وزبرجنك‌خودمانرا بامقداری از عساکر سواره با نجا فرستاده قراردادیم برادر خودمان سیدی علی بیك نیز بکوماندانیٔ قرقهٔ ازعساکر با آنجا فرستاده‌شود. فرقهٔ مذکوررا دستورالعمل داده‌شد که‌درآنحدود بطور قطعی باعادهٔ آسایش اهتمام نموده طرفین متخاصمتین را ازدشمنی بهمدیکر بازداشته بتالیف ذات‌البین پردازند . در این اثنا کاغذی که‌یك

صورت آن درتلو همین پاکت بشما فرستاده شد ازقونسل فرانسه بحکومت مارسید که درآن کاغذ نوشته است حکومت فرانسه بموجب قرارداد برای تادیب عشایر تونس لشکر بحدود خواهد فرستاد . در جواب کاغذ مذکور که نیز یك صورت آن بشما فرستاده شد بیان نمودیم که درباب تادیب عشایر تونس ماخود تدابیر لازم را بکار بردیم وداخل شدن عساکر فرانسه را بحدود مانیز پروتست نمودیم . چون قطعهٔ تونس از اجزای ممالك عثمانی است لهذا داخل شدن عساکر فرانسه بخاك تونس مخل حقوق ما ودولت علیهٔ عثمانی است . برای اینکه دراینباب درنزد بابعالی مسئول نباشیم مراتب تفصیلا بابعالی نیز عرض کرده شد .

چون درتونس تبعهٔ خارجه اقامت دارند ومنافع آنان بامنافع تونس یکی است . بهمین ملاحظه بشما ورفقای شما که مامورین دولتهای بزرك هستید مراجعت نموده خواهشمندیم که از این وضع حاضر بدولت متبوعهٔ خودتان آگاهی بدهید .

باآرزوی اینکه درباب نگاهداریٔ حقوق دولت علیهٔ عثمانی وحقوق ما مظهر معاونت دولتهای بزرك توانیم شد بحسیات عادلانهٔ دولتهای مشار الیهم مراجعت نمودیم . وازدولتهای مشار الیهم خواهشمند هستیم که دولت فرانسه را ازاین حرکات تهدیدآمیز که مسئولیت مخاطرات آنرا درعهده نمیتوانیم گرفت بازدارند .

فی دهم جمادی الاولی ۱۲۹۸

﴿ عرض مخصوص ﴾

موافق شماره (۱۰) همین گرامی نامه خدمت مشترکین گرامی عرض کردیم که جناب جلالتمآب آقای مخبر الدوله وزیر تلگراف دولت علیهٔ ایران محض از راه تربیت وترقی علم وآگاهی ادارهٔ وکالت اخترا درممالك محروسهٔ ایران قبول فرموده اند که برعهدهٔ مدیران تلگرافخانها محول گردد واظهار تشکر وسپاسداریٔ خودمانرا حقا ازاینفقره کردیم ولی درثانی بواسطهٔ شخص محترمی اطلاع حاصل نمودیم که جناب معزی الیه بملاحظات چند اختصاص وانحصار این خدمت را بادارهٔ تلگرافی مناسب ندیده صلاح ندانسته اند وملاحظات مذکوره هم نوعا واضح است که بطور کلی راجع بعدم آگاهی وناتوسی اغلب همشریان ما است باوضاع اخبار نامها واهمیتی که درممالك متمدنه برای این کار بزرك هست که بدین جهات ملاحظه فرموده اند جناب مخبر الدوله نتایج یاوه گوییهای محتمل بعض مردمان بی استحضار که دربعض مواقع اتفاق تواند افتاد . ومطالعه فرموده اند آثار شخصیات وتصادم اغراض پارهٔ مردمان نار استرا که باعث تلخیٔ وقت گرامیٔ خودشان وجمله ترقی خواهان تواندشد . و بنظر درآورده اندر بخش خاطر کسانی را که ظاهرا محترمند ومعنا بیگانه ازعالم انسانیت درحالتیکه فخر میکنند بنادانیهای خود شان . بالجمله چون مطالعات جناب جلالتمآب معظم ایشانرا صواب دیدیم وحق دانستیم بکمال افسوس عرض میکنیم که وکالت اختر درممالك ایران چنانکه پیشتر اعلان کردیم منحصر بادارههای تلگرافخانها نخواهد بود . وکالت تبریز ورشت که معین است بقرار سابق خواهد بود . سایرجاهارا درثانی معین خواهیم کرد . واز امروز نسخهای این نامه بواسطهٔ پوست بنام مشترکین کرام جداجدا فرستاده خواهد شد تافکردرستی دراینباب کرده اشتهار بدهیم .

درنسخهٔ گذشته نوشته بودیم که . ازجانب سنی الجوانب اعلا حضرت پادشاهی جناب دولتمآب رؤف پاشا مشیر اردوی همایون خاصه برای تبریك جلوس اعلا حضرت ایمپراتور روس به پترسبورك عزیمت خواهد نمود . ولی درثانی چنان مسموع شد که جناب دولتمآب فؤاد پاشا یاور اکرم اعلا حضرت پادشاهی برای این ماموریت معین گردیده تادوسه روز دیگر ازدرسعادت بصوب مقصود حرکت خواهد نمود .

جناب فخامت مآب خدیو مصر بعزم دور وگردش از مصر قاهره بجانب (اسماعیلیه) و(سویش) و(پورسعید) عزیمت نموده پس ازختام سیاحت از پورسعید باسکندریه عودت خواهد نمود . هیئت نظار مصر درهنگام ورود خدیوی ازمصر برای استقبال باسکندریه خواهند آمد .

روزنامهٔ (الفطر المصری) میکوید . مقدار مکاتیبی که برای تعلیم اطفال وطن درمصر تاسیس یافته است پنجهزار وسیصد وهفتاد باب مکتب ودارای پنجهزار وهفتصدوبیست وپنجنفر معلم است . درمکاتیب مذکوره دویست وبیست وهفتهزار وپانصدنفر شاگرد مشغول تعلیم وتدریس میباشند .

نیز روزنامهٔ (القطر المصری) کوید . قروضات حکومت مصر دراواخر ماه کانون اول گذشته (مطابق یکم صفر) بقرار ذیل بوده است .

لیرای انکلیسی	
۳٦۰ ۷۷٦ ۵۷	قرضهای جمع وتوحید شده
۷۰۰ ۵۸۷ ۲۲	قرضهای ممتازه
۱٤۰ ۳٦٤ ۸۰	جمع

جلتان هشتاد ملیون وسیصد وشصت وچهار هزار ویکصد وچهل لیرای انکلیسی است . دروجه قرضهای مذکور درسال ۱۷۸۰ میلادی مبلغ سه ملیون وهشتصد ونود وهشتهزار وهفتاد ونه لیرای انکلیسی داده شده است .

روزنامهای (وقت) و (ترجمان حقیقت) بمناسبت عید عیسویان که اکثر عملجات مطبعه واجزای دارالانشای آنها ازملت عیسوی هستند ازروز یکشنبهٔ گذشته تاروز سه شنبه تعطیل نموده بودند .

بموجب خبرهایی که ازجانب حجاز مغفرت طراز رسیده است امسال را بحمداه درآن صفحات مقدسه غله وحبوبات خیلی فراوان وبافیض وبرکت بوده است .

خارجیه

روزنامهٔ (تایمس) درباب حرکت اردوی افغانستان بجانب کابل بموجب تلگرافنامهٔ قندهار مورخ ۸ اوریل میکوید .

مقدمة الجیش عساکر افغان که ازکابل بجانب قندهار حرکت نموده است اکنون در مسافت سی وپنج میل دورتر ازقندهار هستند . جمعیت مذکور عبارت ازهفتصد نفر قشون منتظم ویکهزار وپانصد سوارهٔ غلیجایی است . مقدار اصلی اردوی مذکور عبارت از پنج فوج پیاده ومقدار هرفوج مرکب ازششصد نفراست . علاوه برآن دوهزار نفر نیز عساکر ردیف وچهار هزار داوطلب هست . عساکر مذکوره در بیست

ویکم ماه مارس درحالتیکه دوازده عراده توپ همراه داشتند رو بقندهار حرکت نموده اند . وبدین حساب در ۱۲ ماه اوریل بقندهار توانند رسید .

سردار محمدعظیم خان فرزند محمد هاشم خان بحکومت قندهار معین گردیده است . والی مشارالیه بیست وپنجسال دارد وتاکنون درمجالس سیاسیهٔ افغانستان نتوانسته است خدمتی شایان نموده صاحب شهرت بشود . سردار شمس الدین نامی نیز بسمت مستشاریهٔ اومعین گردیده وچندنفر ازسایر بزرگان را نیز درمعیت دارد .

امیرعبدالرحمن خان حکمران افغانستان خود نیز دراین نزدیکی بقندهارعزیمت خواهدنمود که . درآنجا اسباب سفر قشون کابل را که برای تسخیرهرات که آمادهٔ یورش هستند ترتیب بدهد .

هفتهٔ گذشته قبیله غازی احداث غائله را درتصورداشتند ولی نتوانستند ازقوه بفعل بیاورند .

روزنامهای روس میگویند . (پرنسس دولغوروکی) زن آخری ایمپراتور متوفای روس بعبدالرحمن-مشارالیه نیز دربارهٔ اواحترام ومحبت مخصوص فوق العادهٔ اظهارنمود چنانکه پرنسس مشارالیها کیسوی مجعد تابدار دل آویزی داشته است ایمپراتور مشارالیه درایام حیات ازمشارالیها خواهش نموده بوده است که . هرگاه من پیش از تو از جهان فانی در گذرم باید این زلفهای خودرا درراه من فداسازی . بنابراین (پرنسس دولغوروکی) نیز حسب الخواهش ووصیت ایمپراتور مشارالیه درحین دفن او کیسوهای خودرا بریده جوف تابوت ایمپراتور مشارالیه گذاشته بدین وسیله آخرین درجهٔ محبت خودرا دربارهٔ ایمپراتور متوفا بعمل آورده است .

روزنامهٔ کرامیهٔ (لوح محفوظ هند) که درمرادآباد طبع ومنتشر میشود درنسخهٔ شماره (۹) خود میگوید .

این یکی معلوم جهانیان است ازکمال اخلاص ومحبت پادشاهان سلف ایران که دربارهٔ اهل بیت نبوت داشتند بسیاری ازروضات ائمهٔ معصومین علی جدهم وعلیهم الصلوة والسلام بطور شایسته و بایسته آراسته و پیراسته گردیده بودند وآنچه ازتعمیر وتزیین آن مقامات متبرکه باقی مانده بود ازهمت بلند اعلا حضرت شاهنشاه ایران ناصرالدین شاه قاجار خلداه ملکه باکمال رسید . ولی تنها روضهٔ مقدسهٔ حضرت امام حسن علیه السلام تاهنوز درهمان حالت پریشانی وناتمامی است .

چونکه غالب خدام ومجاورین برخلاف محبان اهل بیت هستند هرچیزیکه بطور نذر ونیاز ازجانب زمرهٔ محبین بآنمقام مقدس تقدیم میشود خود ضبط میکنند وروضهٔ مبارکه بی تعمیروترمیم مانده موجب حسرت محبان میگردد . حتی شمعیکه برای سوختن درآن بقعهٔ پاک محبین میاورند خدام درآنجا نسوخته بخانهٔ خود شان میبرند که این یکی برخلاف آیین پاک مسلمانی است . بسیاری اززوار مسلمانان هندکه بزیارت آن تربت شریف تشرف جسته اند مخارج تعمیر وتزیین آنرا بقدر شصت هزار تومان برآورد نموده اند . اکنون را که بحمداه والمنه درمیان دولتین علیتین اسلام روابط محبت ومودت ازهرجهت برقرار است وبرای ساختن آن بقعهٔ پاک اشکالاتی روی نخواهدداد . لهذا ازصاحب روزنامهٔ (اختر) که یگانه واسطهٔ ارتباط عالم اسلامیت است خواهش داریم که این معروضات را بنظر دقت اعلا حضرت شاهنشاه ایران وعموم مسلمانان ومحبان ارادت کیش عرض نموده لازمهٔ محبت ومودت ذوی القربی را ظاهر سازد ودرباب تمهید فعلیات این نیات مقدسه فروگذاری ننماید .

اگرچه مارا یقین است که دولت علیهٔ ایران بدون شراکت دیگران این کار خیررا که موجب افتخار دارین است بعمل خواهد آورد . ولی احیانا اگربخواهند این مقصود باعانت عمومی حاصل گردد خاطر جمعی میدهیم ازاینکه اغلب مسلمانان هندوستان ازفرقهٔ امامیه واهل سنت متفقا دراینباب هرگونه جان فشانی را بعمل آورده ازاعانت وشراکت دراین نیات پاک بوجهی خود داری نخواهند نمود .

﴿ اختر ﴾

دراین مطلب ما وجمله مسلمانان همرای وهم قول هستیم مراتب را برحسب اشعار کرامی جریدهٔ (لوح محفوظ هند) دراین نامه بعرض غیرتمندان اسلامیان میرسانیم . ولی آنچه دراینباب آگاهی داریم این است که چند سال پیشتر یعنی درسفر نخستین فرنگستان اعلا حضرت پادشاه ایران بطور نذر اراده فرموده بودند که بتمام اقدام بتعمیر بقعهٔ مبارکهٔ حضرات ائمهٔ بقیع علیهم السلام برآیند وبادولت علیهٔ عثمانیه هم در اینباب مذاکرات کرده شد . حتی اعلا حضرت شوکتمآب سلطانی فرموده بودند که مابسمت خادمیهٔ حرمین محترمین این خدمت را وظیفهٔ اصلیهٔ خود میدانیم حال که اعلا حضرت پادشاه ایران نذر فرموده اند بسیار خوب است وبنابود دراینباب تحقیقاتی بکار برده شود که آیا ممکن است بقعهٔ مبارکه را بزرك بکنند بطور یکه مؤدی برنبش مقابر نگردد یانه ودرصورت عدم امکان بچه طریق تعمیر لازم دارد درآن اثنا اوضاع جنك روس وانقلابات بمیان آمده این کارمتروك ماند .

تااینقدرهارا اطلاع داریم که اعلاحضرت پادشاه ایران علاوه براینکه نوعا همت خاصی دراینگونه امور خیریه دارند تعمیر بقعهٔ مبارکهٔ حضرات ائمه علیهم السلام را در بقیع بطور نذر شرعی برخودشان لازم فرموده اند . بنابراین یاد اوری میکنیم بارباقتکان آستان مقدس حضرت پادشاه هوا خواه آیین را روحنا فداه که این مطلب را بطوریکه مناسب دانند بعرض برسانند واسباب فعلیات آنرا مرتب سازند .

هرگاه مسلمانان هندوستان نیز نذور اتی متعلق باین نیت پاك داشته باشند ممکن است بهمت ومساعدت دوپادشاه بزرك اسلام قرار وترتیبی داده شود که آنان نیز محروم ازفیض نگردند .

ازاخبارنگار اختر که درجنك (کوك تپه) همراه اردوی روس بود کاغذی باداره رسید که پارهٔ مطالب آن دارای اهمیت فوق العاده بود که اجمالا درذیل نوشته میشود .

پیش ازمحاصرهٔ (کوك تپه) آنانکه ازتراکمه صاحب شتر وگوسفند بودند بجهة وسعت معیشت در (قم) سکنا داشتند همینکه فراریان (کوك تپه) بآنها رسیدند همه شان عازم (مرو) گردیدند مگر معدودی چند که قوهٔ حرکت نداشتند دوباره بکوك تپه برگشتند . سردار روس باآنها محبت کرده اسرای آنان را رد نمود ولکن هریك نفر مرد بیست زن را صاحب شده ازاین قبیل خانوار تخمینا بقدر سه هزار در (اتك) هست منتهی چهارصد یاپانصد نفر مرد ازپیروجوان درمیان آنها باشد ولی نه لباس در بردارند ونه پلاس درزیر وهرقلعه که پیشتر دارای یکهزار خانوار بود

اکنون تنها بیست‌خانه باقی مانده است . ودریك کوشهٔ غربیٔ (کوك‌تپه) که‌تپهٔ کوچکی‌هم‌دارد یك فوج صالدات اردو زده اطراف خودشانرا باخندق محاط نموده‌اند وچهار عراده توپ (تەپر) در بالای تپه تعبیه نموده اند و لی اردوی بزرك درسمت‌مشرقیٔ (کوك‌تپه) بفاصلهٔ سه‌هزار قدم دور تر است . وضع اردو مربع‌است اطرافش کمی‌خندق نیز دارد . توپهای (تەپر) برنج واهن وتوپهای‌چهارلوله وتوپهای کوهی(تەپر)همه را اطراف اردو بترتیب گذاشته‌اند .

(جنرال اسکوبلف) سردار قشون روس بعدازنظم کوك‌تپه چند فوج سواره وپیاده برداشته بموقع (عشق‌آباد) که‌قلعهٔ معتبرودر مشرق (اتك) واقع است رفته درآنجا اطلاع حاصل نمودکه . تراکمهٔ (مرو) چندنفر صاحب منصب روس‌را که‌برای خرید آذوقه به (درگز) عزیمت داشتند دراثنای راه گرفته باسیری برده‌اند . بنابراین جنرال مشارالیه یکنفر ازترکمانان (یموت) را برسالت نزد ترکمانان (مرو) فرستاده آنانرا پیغام داد اگررعیت دولت روس شدید فبها والامستعد جنك باشید . بعد ازفرستادن این پیغام خود سردار مشار الیه بموقع (باباجق) که‌مشهور بلطف‌آباد ویکی‌ازقلاع معتبر (درگز) است رفته پنج شب آنجا اقامت نموده حاکم (درگز) را خواست‌وآنچه‌ازفراری ترکمانان آنجابود همه‌را گرفت . محمد علی خان حاکم (درگز) یك اسب باساخت طلا بسردار هدیه‌کرد . دراین بین ازطائفهٔ (علی‌ایلی) که‌به (آلیلی) مشهوراست وپنج سال پیش ازاین نواب رکن‌الدوله حکمران خراسان‌مخصوصا برای‌آنها درقهقهٔ (کلات) مسکن ساخته اسم‌آنجارا (رکن‌آباد) گذاشت وطائفهٔ مذکور درآنجا مسکن گرفته بودند ازدست (بهبود خان) حاکم (کلات) بسردار روس عارض شده اظهار داشتند چون ماترکمان هستیم وهمهٔ ترکستان و (اتك) درتصرف شمااست مستدعی هستیم ازتعدیٔ خان کلات آسوده گردیده برعیتیٔ دولت روس درآییم . سردار روس یکنفر صاحب منصب بمیان‌آنها فرستاده قرار گذاشت پنجاه نفر سوار باسم غلامی بدهند ورعیت روس باشند وخود سردار خیال داشت چند روزی درلطف آباد بماند ودراین اثنا خبر رسید (شجاع‌الدوله) حاکم قوچان باردوی کوك تپه آمده چون چند روز قبل وعدهٔ ملاقات بهمدیگر داده بودند لهذا بقدر هزار نفر از جمعیت خود در (لطف‌اباد) گذاشته بتعجیل تمام‌عازم(کوك تپه) گردیده وقتی رسیدکه شجاع‌الدوله سه روز پیش ازآن در آنجا بود ازاسب پیاده شده یکسر بمنزل‌شجاع‌الدوله رفت یك‌ساعتی صحبت داشته بمنزل خود مراجعت‌نمود . بملاحظهٔ اینکه‌نظم اردو وقشون خودشان وکیفیت یورش وگرفتن کوك‌تپه‌را بصاحب‌منصبان‌ایرانی بنماید سه‌ساعت از روز گذشته سردار وشجاع‌الدوله سوار گردیده کنار اردو آمدند سردار روس حکم داد شیپور اخبار بزنند بمحض بلند شدن صدای شیپور یك مرتبه عساکر روس ازپیاده وسواره وتوپخانه بانظم تمام جوق‌جوق ودسته‌دسته بیرون شدند . پس ازآن توپخانه بشلك پرداخته قشون سواره وپیاده مشغول‌مشق‌وتعلیم شدندبهمان قسم‌که کوك تپه‌را گرفته‌بودند (هرا) کشیده یورش بردند بعد ازآن‌ساعتی نیز درشهرمشق کردند . پس ازآن شجاع‌الدوله بمنزل خود وسردار روس نیز باردو برگشتند . همان شب شجاع‌الدوله مهمان سردار بود . محمد قلی خان شادلو برادر سهام الدوله وابوالحسن‌خان پسرشجاع‌الدوله وقهرمان خان نایب شجاع‌الدوله همراه بودند . همان شب هم ازجانب ایمپراتور روس نشان (خاچ) که‌دوم درجهٔ‌نشان‌دولت‌روس است درمقابل فتح‌کوك‌تپه بجهة‌سردارآمده‌بود ویکی ازاجودانهای‌ایمپراتور حامل‌نشان‌مذکور ومعادل ده‌هزارمنات نیز انعام برای زخمداران قشون آورده‌بود چند ساعتی صحبت‌شد بعدشجاع‌الدوله برخواسته بمنزل‌خود رفت . فردای آن ازجانب شجاع‌الدوله دوراس اسب بازین وساخت طلا برای سردار وپنج راس دیگر بجهة سایر صاحب منصبان برسم تعارف فرستاده‌شده درنهایت یکانکی پذیرفته شد .

﴿ کاغذ ازتبریز ﴾

خدمت منشیٔ محترم اختر عرض میشود .

بعلت بعض اتفاقات غیر منتظره و برخی حوادث اتفاقیه حالت ووضع حالیهٔ مملکت اذربایجان که درحقیقت بجای قلب وروح ایران است نزد عقلا وکارآگاهان داخلیه وخارجیه مستحسن نبود . بخصوص خاطر خطیر همایون شاهنشاه ایران ازاین رهگذر مکدر ودراین‌اواخر جمیع‌حواس دولت‌متوجه اصلاحات این مملکت بود ولی بطوریکه خاطر خطیر همایونی طالب اصلاحات آنمملکت‌بود صورت خارجی بهم نرسانید لهذا اعلاحضرت پادشاه‌ایران حضرت اجل اکرم علاءالدوله وزیر دربارهمایون را که از وزرای کبار وطرف وثوق واعتماد بودند بالقب امیرنظامی که بالاترین مناصب‌والقاب‌دولت ایران است باعطای شمشیر مرصع مکلل بالماس مستقلا بحکمرانیٔ این‌مملکت مامور فرمودند . ویکساعت پیش ازتحویل‌حل بمقرحکمرانی وارد گردیدند . چون‌حالات وکردار واقوال‌حضرت اجل امیر نظام ازحسن نیت وصافیٔ عقیدت ودولتخواهی وشاه‌پرستی ووطن دوستی درنظر خاص وعام پوشیده نیست ماموریت این شخص بزرك بطوری موجب‌امیدواری اهالی اذر بایجان گردیده‌است‌که بتحریر وتقریر نمیآید . درحقیقت اعلا حضرت شاهنشاه ایران از ماموریت امیر نظام‌تکالیف سلطنتی خودرا درحق‌اهالی‌مملکت آذر بایجان ادا فرمودند چرا که شخص امیر نظام در دربارهمایون یکنوع اسباب اطمینان وآسودگی شخص‌همایونی بود بنابراین ازماموریت امیرنظام درجهٔ اهمیت وتوجه مخصوص اعلا حضرت پادشاهی درباب‌امورات‌اذربایجان معلوم میشود وعموم‌اهالی ازبزرك وکوچك ورنهایت‌امیدوار هستند که‌درآندك زمانی ازوجود جناب‌معظم‌ایشان وضع مملکت‌اذربایجان‌رانظم‌ورونق‌تازه‌حاصل‌آید .

ولی دراین ضمن یك نکته‌هست که‌جان کلام است چنانکه میدانید درمملکت‌ایران متداول‌است که‌اینگونه مردمان بزرك‌کار آگاه‌هموارەخصوصا وقتیکه بخدمات مهم وعمده مامور میشوند محسود ودشمنهای زیاددارند که‌هریك بزبانی و بیانی این قسم اشخاص‌را که‌وجود شان ازبرای دولت وملت مغتنم است تضییع مینمایند . اگر راه انتریك آنها مسدود بشود امیدواری کلی هست که‌این‌مملکت ونواحی بطور مطلوب منظم‌بشود .

(امضا)

ج ع

﴿ ترقی روس درسمت اسیای‌میانی ﴾

روزنامهٔ (دیلی‌کرونیکل) ازقول وقایع نگاری که‌درممالك روس‌دارد تفصیلی بعنوان بالا درصحایف خودنقل نموده است که‌ترجمهٔ آن ذیلا نگاشته میشود .

اینکه دربار انگلستان بجهة خالی نمودن قندهار

ازقشون انکلیس بتصور اینکه درباب تغییردادن پولیتیك دولت‌روس توفیقیابی حاصل کرده اند وازاین رهگذر اظهار خشنودی نموده برخود میبالند این‌خشنودیٔ ایشان چندان طول‌نخواهد کشید ۰

هرگاه درجهٔ حسن‌تمایلی که‌دراینباب بدولت روس‌شد بزیر نظر اعتنا واهمیت آورده شود معلوم میگردد که‌موافق منافع‌روس حرکت کرده شده است ۰ چنانکه دولت انکلیس بمناسبت پارهٔ حرکات ناکوار افاغنه باحکومت مشار الیها ازدرستیز برآمده اعلان‌جنك نموده‌ودرحالتیکه درنهایت جد وجهد بسیاری ازممالك مذکوره‌را ضبطواستیلانموده‌بود وبابستی اراضی مذکوره‌را درمقابل تضمینات بزرگی دوباره بحکومت مشار الیها واگذار نه‌نماید بالعکس علاوه براینکه اراضی استیلاشده‌را پس دادمبالغی کلی پول نیز بحکومت‌افغانستان داده حکومت افغانستان‌را باتفاق دولت انکلیس تشویق میکند ۰

ولی‌دولت‌روس‌درحالتیکه‌نخست‌اظهارمیکرد که خیال توسیع حدود و پیش‌رفتن درقطعهٔ‌آسیای میانی ندارد باراضیٔ(احال)داخل‌گردیده‌تراکه‌را شکست‌داده بسیاری ازاراضیٔ آنان‌را بامقداری ازحالك‌ممالك ایران ضبط وضمیمهٔ ممالك‌خودنمود۰ چیزیکه دولت‌روس درمقابل مساعدات انکلیس بعمل آورده است تنها این است بحکومت افغان که‌دوست‌دولت انکلیس شمرده میشود وعده داده‌است که برای استیلای(مرو) حرکت‌نماید ۰ ولی آنهم بملاحظهٔ این‌است که دولت روس را درجنك (کوك‌تپه) صدمات‌بزرك وارد آمده‌است که مانع از جنك تازه و پیشرفت تصورات او گردیده‌است وگرنه درآینده دولت مشار الیها بطورمطلق بضبط واستیلای(مرو) اقدام‌خواهد نمود ۰ برای دولت‌مشارالیها صرف‌نظر نمودن از این تصورات محال وممتنع است ۰ وبدین ملاحظات میتوان گفت‌که پولیتیك روس دربارهٔ آسیای‌میانی بوجهی تغییر نیافته‌است ۰

فی‌الواقع بجنرال اسکو بلف کوماندان ترکستان دستورالعمل داده‌شد که به‌پترسبورك برگردد ۰ ولی‌درمیان فقرهٔ خالی کردن قندهار ازجانب انکلیس وعقب خواسته شدن یك‌جنرال ازماموریت خود خیلی تفاوت هست ۰ بایستی درمقابل خالی شدن قندهار ازقشون انکلیس دولت‌روس نیز اردوی خودرا ازمقابل کوك‌تپه برداشته تاکنار دریای (خزز) عقب بکشد آنوقت از روزنامهای انکلستان آنانکه بهوا خواهیٔ هیئت وزرای حاضر سخن میگویند هرقدر افتخار از اصابت پولیتیك دربار انکلستان اظهارمینمودند جاداشت‌حال‌آنکه هیچیك اینها نبوده است ودر اینکه عزیمت جنرال اسکو بلف را به‌پترسبورك ازآثار پیشرفت پولیتیك دربارحاضر قلمداد میکنند نیز مقصود شان اشتباهکاری است چه‌بجای‌جنرال‌اسکوبلف‌جنرال(روهربرك)مامور بکوماندانیٔ آنجاگردیده‌است ۰ مومی‌الیه‌نیز معلوم است که‌درباب‌پولیتیك‌آسیاپیرویٔ رفتارسلف‌خود خواهدنمود اینکه روزنامهای‌منسوب‌بهیئت‌حاضر وزرامقالهای‌مفتخرآمیز درباب‌نفوذپولیتیك‌دربار انکلستان مینویسندیا ازعدم آگاهی آنان‌پولیتیك ویا ازاهمیت ندادن برحفظ منافع‌عمومی‌است ۰

افکار ونیات جنرال اسکو بلف تا این‌نزدیکی درباب‌آسیای‌میانی‌عبارت‌ازاین‌بود که‌قطعهٔ‌مذکور درمیان‌دولتین‌انکلیس وروس تقسیم‌شده مسئله‌را بدینکونه انجام‌داده‌آید ۰ جنرال‌مومی‌الیه‌بدفعات بعضی ازانکلیسهارا گفته‌است که ۰ نیات‌دولت انکلیس که میخواهد از مشتی راهزنان وپارهٔ قبائل وحشی بنای یك‌حکومت محکم‌الاساسی بنام حکومت افغانستان برپا نماید در حقیقت شایستهٔ استهزا وموجب خنده است ۰ این بیانات تنها افکار جنرال اسکو بلف نیست بل‌جنرال کوفمان نیز دراین افکار ونیات است۰ حتی جنرال مومی‌الیه چنان تصوردارد که‌دولت روس درسمت آسیا بتدریج پیش رفته تاکوههای (هندوکوش)را استیلا نماید وچنان حرکت کند که‌دولت‌انکلیس مانع اقدامات اونگردد تااینکه بغتة بهندوستان یورش برده آنخطهٔ وسیع‌را استیلا نماید ۰ (کوستندوف) سرتیپ که‌در اردوی (تاشکند) سمت کوماندانیٔ فرقهٔ ازقشون روس‌را دارد نیز دراین‌نیات است۰

اطلاعات سرتیپ مومی الیه درباب وضع آسیای میانی بیش ازاطلاعات (مسیو دولنسون) است ۰ سرتیپ مومی الیه دریك رسالهٔ که چندماه پیش ازاین درباب وضع آسیا تالیف کرده‌است میگوید (دولت روس تاحدودشرقی خودرا بالطبع محکم نماید ممکن نیست پولیتیك خودرا درسمت آسیا بانجام برساند ۰ درقطعهٔ آسیا حدودی که‌طبعا محکم وبا اساس باشدتنها حدود هند و ستان است) مقصود سرتیپ مومی‌آلیه ازاین بیانات دشمنی بدولت انکلیس نیست زیرانیز خودمیگوید که ۰ درباب‌مسئلهٔ آسیادولتین‌انکلیس وروس‌را است که‌باهمدیگر اتفاق نمایند وصواب‌آن‌است که‌درباب قطع‌وفصل مسئله بجای شمشیر تدابیر سیاسی بکار برند ۰ نیات سرتیپ مومی‌الیه ازاین‌ملاحظات آن‌نیست که دولت‌روس بهندوستان یورش برد بل‌بمناسبت اینکه خودش مدتها درآنحدود باقبائل وحشیهٔ تراکه وافاغنه که بنام طوائف (جشیدی) و(هراتی) یاد میشوند بسیار زد وخورد داشته ازتجاوزات قبائل مذکوره بستوه آمده است میگوید بهتراآن‌است که این‌طوائف وحشی در زیر ادارهٔ یك دولت تربیت بشوند واز حرکات ناشایست کناری‌جویند چه‌آبادی‌وآسایش‌آنسامان تنها بسته براین‌است که قبائل‌مذکوره درزیراداره دولت متمدنی باشد ۰ اراضیٔ که درمیان ترکستان وهندوستان حد فاصل‌است بکلی مسکن اینکونه قبائل وعشایرغیرمتمدن‌است ۰

چون قبائل مذکوره پیوسته باهمدیکر ازمحاربات داخلی فارغ نیستند وعلاوه برآن دربارهٔ سایر اقوام وملل نیز ازاظهار خصومت ودشمنی فروگذاری نمیکنند بنابراین هرگاه دولت انکلیس درصدد این‌باشد که‌این‌حرکات ناشایست آنان منحصر بمساکن خود بوده کمی ازخارج بمقام تربیت آنان برنیاید بدیهی است که آنوقت بوجهی درمیان پولیتیك دولتین انکلیس وروس سازش نتواندشد مگراینکه دولت‌انکلیس‌دراینباب خاطر جمعی بدهد ولی بمناسبت اینکه اقوام باغیه که درحدود هندوستان هستند بوجهی از دولت انکلیس واهمه ندارند وهیچوقت بتهدیدات انکلیس از حرکات ناشایست خود شان دست نخواهند کشید این است که ازتامینات انکلیس خاطرجمعی حاصل نتواند شد ۰

دراصل مسئله نکتهٔ عمدهٔ هست که سرتیپ مومی‌الیه بجهة اینکه بکارش نمیخوردازنقل‌آن‌صرف نظر کرده بتجاهل ازذکرآن درگذشته‌است ۰ آن‌نکته هم‌این‌است چون ازقدیم درداخل حدود درمیان قزاقها وتراکمهٔ چادرنشین درنهایت مرتبه خصومت هست و پیوسته باهمدیکر درجنك ومخاصمه هستند ودرحقیقت سبب این مجادله‌نیز قزاقهای روس میباشندو باید آنان دراینباب تادیب وتنبیه بشوند این‌است که‌سرتیپ‌مومی‌الیه ذکر آنرا موافق مصلحت‌دولت‌متبوعهٔ‌خود ندیده درگذشته

است • وانتریکهای روس که‌از زیر پرده بکار میرد ازبیست‌سال بایطرف‌است که‌مانع‌ازپیشرفت تجارب وتدابیرصائبهٔ انکلیس درهندوستان گردیده‌است •

درسال ۱۸۷۸ میلادی پیش از جنك افغانستان با اینکه دولت انکلیس خود مدتیست متمادی برضد حرکات باغیانهٔ قبائل مختلفه که‌درسمت شمال غربیٔ هندوستان سکنا دارند قوت لشکری فرستاده متحمل هرگونه زحمات جنك میگردید باز نتوانست که‌قبائل مذکوره‌را تادیب نموده داخل دائرهٔ مدنیت وتربیت نماید و پس ازجنکهای متمادی بازآنانرا درحالت قدیم خودشان گذاشته ومیگذشتند واین یکی‌نیز معلوم است مخارجی که‌دراین‌موادازجانب دولت انکلیس کرده شده است بمراتب بیش ازمخارج جنك دولت‌روس‌است که‌درراه‌استیلای آسیای میانی کرده‌است • ازهمهٔ‌اقدامات دولت انکلیس که ملیونها پول خرج نموده دراین باب موجب قتل وهلاك هزاران هزار نفوس شده است نتیجهٔ‌حاصل نشده قبائل باغیه ازحرکات ناشایست خودشان سرمو بی دوری نجسته‌اند سهل‌است که‌هنکام فرصت نیز ازاظهار خصومت ودشمنی احترازی ندارند •

ولی دولت روس درمقابل مخارجی که‌کرده است اراضیٔ بسیار وسیعه‌را درآنسامان استیلا وبحیطهٔ تصرف خود درآورده است وبسیاری ازقبائل باغیه‌را نیز که بحرکات ناشایست مالوف بودند بدائرهٔ انقیاد واطاعت خود داخل نموده است • بنابراین اینکه در انکلستان میکویند دولت‌روس درسمت‌آسیای‌میانی درمقابل‌مخارج فوق‌العاده اراضیٔ که استیلا نموده‌است همکی عبارت ازپارهٔ بیابان بی‌آب وعلف‌است‌خطای محض وتصورات باطل است •

بقرارمشروح که ذکر شد معلوم میکردد که دولت‌روس درسمت آسیای میانی درمقابل مخارج بسیار کمی اراضیٔ بسیار وسیعی استیلا نموده است • هرکاه روس دراین پولیتیك برقرار باشد میتوان اثبات کرد که پولیتیك ترکستان روس خیلی ترجیح بپولیتیك هندوستان انکلیس دارد• اینکه دولت‌روس درنظرها جلوه میدهد که حرکات لشکریٔ خودرا درسمت‌آسیا بانجام رسانیده است اصل ندارد واین‌تدبیر موقتی‌است که دولت مشار الیها بکار برده است کسانیکه ازعزم وثبات وپولیتیك دولت‌روس آکاهی ندارند این‌سخنان‌را باورمیکنند ولی مردمان آکاه بطور لائق میدانند که تعطیل حرکات‌لشکریٔ روس درآنسامان دائمی نخواهدشد •

سخن‌راست این‌است که در پولیتیك دولتهائی که درسمت آسیا سرکاری دارند‌بهیچوجه تغییری حاصل نشده‌است پولیتیك آنان دربارهٔ آسیا بقرار سابق‌است • دولت روس با اینکه وعده نموده بوده است از اراضیٔ که بواسطهٔ جنرال اسکوبلف استیلا شده‌است قدمی پیشتر نکذارد بازدر پولیتیك پیش رفتن خود برقراراست• دولت انکلیس نیز در مقابل اصلاحاتی که بواسطهٔ (لورد لیتون) بموقع‌اجرا آورده میشد پولیتیك سستی درپیش کرفته با اینکه تجاوزات روس‌را می‌بینند تدبیری بکار نبرده درنهایت مسکنت از دولت‌روس خواهش میکنند که بکارهای داخلیٔ افغانستان مداخله ننماید • دولت روس نیز پس ازتاخیرات دور ودراز درنهایت استغنا جواب داده‌است که ازاستیلای (مرو) صرف‌نظر نموده بآنجا یورش نخواهدبرد • ولی ترکانان‌ازتعدیات لشکر روس بستوه آمده هنکام فرصت از اظهار عداوت‌وخصومت بروسها فارغ نخواهند کردید• ازجمله برای‌استرداد مواقع (بامی) و(عشق‌آباد) و(کوك‌تپه) که روسها دراین اواخر ضبط نموده اند (تکیم‌سردار) نامی ازتراکمه درصدد‌یورش بردن بلشکرکاه روس‌است که دروقوع این‌حال دولت‌روس منع‌تعرض تراکمه را وسیلهٔ خوبیٔ برای توسیع حدود خود دانسته یورش آنانرا سر رشته‌کار قرارداده‌اقدام بخلف وعدهٔ پیشتری خود خواهد نمود وبدون شبهه قوت لشکری بآنجا خواهد فرستاد •

دولت روس درحالتیکه بسفیر انکلستان مقیم پترسبورك خاطر جمعی میداد که‌مرو را استیلا نخواهد نمودنیز بخوبی میدانست که‌درآینده بقای این وعد بطوری ممکن نخواهدشد ودر (اخال) ماندن لشکر بوجهی جایز نتواندبود • دراین‌مسئله اصل هدف مؤاخذه دربار دولت انکلیس‌است چه‌هیچ‌عاقل ازطرف مقابل‌وعدی‌را که‌خود میداند انجازآن ممکن نیست نمی پذیرد • وازاین تفصیلات معلوم است که‌پولیتیك دولت روس درسمت آسیا مبنی بر تجاوزاست • پارهٔ قبائل غیرمتمدن‌را درمیان هندوستان وآسیای میانی مانع‌مخابرات ومراسلات روس دانستن نهایت ابلهی ونادانی‌است • بنابراین هیچ مسئله بیشتر ازفقرهٔ خالی کردن قندهار که‌سبب وسعت‌اراضیٔ قبائل‌مذکوره وموجب‌زیادیٔ‌سرکشی‌وجسارت آنان کردیده است برای انکلیسها موجب ننك نتواند بود •

امااینکه ازکارآکاهان انکلیس (دوك اوف ارکایل) ومانند آن میکویند موقع (مرو) چندان دارای اهمیت نیست ازعدم اطلاعات ایشان است اهمیت موقع‌مذکور پس ازچندی که‌بدست دولت روس‌رسید برجهانیان‌معلوم خواهدشد •

طاهر

اعلان

﴿ غلبهٔ بزرك درعلم ﴾

﴿ دوای ناخوشی صرع ﴾

این علاج‌را (انجی اپیلپ یکوم) یعنی دافع صرع نامیده میشود دوای مذکور درشهر برلین رسما معاینه شده ازجانب هیئت اطبائی که‌درعلم طب دارای شهرت فوق‌العاده میباشند تصدیق کرده‌شده‌است که‌این‌علاج ناخوشیٔ (صرع) را بزودترین‌وجهی بالتمام‌خوب‌میکند• علاوه برآن‌سایر ناخوشیهائی‌راکه‌ازضعف اعصاب متولد میشود نافع است • روزنامهای داخلی وخارجی نافع بودن این‌علاج‌را نوشته و بیماران‌را سپارش نمودند که‌این علاج‌را استعمال نمایند•

علاج مذکور عبارت ازشش شیشه وقیمت آن‌بیست وپنج فرانك‌دارای‌تعرفهٔ‌استعمال‌آن‌است • حسن تاثیر این علاج درتحت تامین کرفته شده استولی اینقدر هست برای کسانیکه ناخوشیٔ مذکوربشدت‌عارض‌میشودلازم است که‌دوترتیب ازاین‌علاج‌استعمال نمایند •

خواهندکان این دوا در برلین درکوچهٔ (برکن‌آل) بدواخانهٔ عمومیٔ‌دوکتور (کیرشوز) شماره ۳٤ مراجعت‌نمایند •

Dr. Kirchner
Berlin NW. Brücken-Allee 34